

Skagerak Kraft AS
Postboks 80
3901 Porsgrunn

Sannidal 02.02. 2013

Vedr. Deres brev av 04.01.2013.

Reaksjon og bekymringsmelding om vår søknad om utsettelse av prosjektet Laks og næringsutvikling i Kragerøvassdraget.

Vi viser til brev fra Skagerak Kraft AS datert 04.01.2013.

Det er å beklage at statusrapport ikke er avsendt til tid. Vi sier oss lei for det. Tafjord som Skageraks representant har imidlertid hatt både Norskogs og vår mailadresse og telefonnummere.

Vi er veldig glade for at Skagerak Kraft AS nå ønsker fortgang på lakseprosjektet. Vi kjenner Skagerak Kraft/ Energi som et veldrevet selskap med gode holdninger til å delta og bidra i utvikling av samfunnet og med positiv vilje til å etterleve norske myndigheters rammebetingelser for sin virksomhet de tidligere har godtatt. Og det er vel naturlig for et selskap med store økonomiske ressurser og som er eid av stat og kommuner. Vi har satt stor pris på et hyggelig samarbeid og er ikke kjent med at det foreligger betydelige uenigheter.

Vi fant i styringsgruppa, Skagerak Kraft AS v/Tafjord var med; at næringsutvikling i Kragerøvassdragets område var viktig og fant at den mest synlige prosjektstopper for lakseprosjektet var om smolten ville komme levende gjennom/ forbi de 5 kraftverk. Det var ingen av oss i styringsgruppa som var spesialister på fiskevandring, bortsett fra Fylkesmannens Finn Pål Johansen og han gjorde det klart at han ikke kunne delta direkte i prosjektarbeid da han representerte myndigheten og måtte ha integritet. Det forsto vi alle.

Vurdering av lakse-/ smoltvandring må gjøres av forskningsmiljø med dette som speciale. Det er i Norge NINA. Norskog ble utnevnt som prosjektleder. Kontakt med NINA ble etablert og det var stor arbeidsbelastning og noe sykdom blant ansatte der. Vi sto i kø. Det var ingen reell hastverk så langt vi kunne forstå. Vi fikk vente til det ble vår tur. Dette er ingen unormal situasjon når en ønsker arbeid utført med de beste krefter på anerkjent forskningsinstitusjon. Selv internasjonale oljeselskap må i blant vente på tur.

Næringsrapporten er ferdig, utarbeidet av Norskog og vi er vel tilfreds med innholdet og tror den vil bli til nytte. Vi har allerede fått veldig positive tilbakemeldinger fra folk som arbeider med næringsutvikling.

Vi har vært i kontakt med NINA v Torbjørn Forseth om hvordan de ligger an i framdriften. De er fiskefaglig nærmest klar, men holder på å jobbe med å kostestimere løsninger.

Både forsker Lund og Forseth har befart vassdraget nedenfor Kammerfoss og begge hadde klar oppfatning om at her var ingen gytemuligheter å se. Lakseoppgangen ble hindret på 1600 tallet og at en stamme skulle overleve ublandet i alle de hundre år er av fagfolk betraktet som helt usannsynlig.

Vi prøvde å fange noen laks i garn, men det lykkes ikke det var flom hver gang vi hadde anledning og med den klare uttale om en lokal stammes overlevelsesmuligheter innstilte vi prøvefisket, vi betraktet det som farlig.

Mener det ikke er så galt den oppgaverekkefølge som vi har valgt. Når det foreligger en klar prosjektstopper, tilsier erfaring med tidligfaseutredninger, må den avklares først hvis det er mulig. Det er ingen hensikt å bringe laks opp i vassdraget om ikke smolt kan komme levende tilbake til havet i stort antall. Det har skjedd kunnskapsutvikling på dette området i løpet av ventetiden så vi mener at det er viktig at utredningsarbeidet må gjøres best mulig. Resultatet må være av kvalitet for å kunne være et underlag for en riktig beslutning. I følge artikkel i vår lokalavis KV med NINA etter befaringen i høst kan det se ut til å være teknisk mulig å få gjenopprettet en opp-/utgangssyklus. Vi får se hva som står i NINA-rapporten som kommer i løpet av første kvartal 2013.

Det ser ut til at det er mulig å holde budsjettet, selv med forsinkelser. Skagerak v/Tafjord har i likhet med meg erfaring i anleggsledelse. Vi vet at det er veldig vanskelig å hindre kostnadsøkning ved forsinkelser. Eneste måte er å fryse aktiviteter slik at ikke andre aktiviteter stikker av med pengene. Det ser ut til at vi får avklart om det er mulig å få til en reproduserende laksestamme i vassdraget og få laksen opp og smolten ut.

Det kan være at det er nødvendig med flere undersøkelser. Det må vurderes av fiskefaglig ekspertise.

Om punktene i Skagerak Kraft AS sitt brev:

- Valg av bestand utgår ikke. Vi har valgt og ikke forfølge videre mulighetene for at det finnes en restbestand av Kragerølaks i vassdraget. Fordi det er svært usannsynlig og det har vist seg vanskelig å skaffe et større prøvemateriale.
- Vannkvaliteten skal kartlegges som en del av EU vanddirektiv. Både Tafjord og undertegnede er med i styringsgruppa der. Vårt vassdrag har ikke vært like utsatt for surhet som vassdragene på Sørlandet og der lever nå laksen. Dette arbeidet håndteres i nevnte prosjekt. I tillegg ble det tatt prøver i forbindelse med prøv fisket som viste tilfredsstillende vannkvalitet. Dersom vannkvaliteten skulle vise seg å ha for lav pH kan kalkningstiltak iverksettes for å utbedre dette. Det finnes allerede fisk, ørret, i vassdraget som har lignende vannkvalitetskrav som laks. Laks av ukjent opprinnelse søker til vassdragets nederste del (observeres og fanges) tilsier at vannkvaliteten er god nok. Eventuelle fabrikkutslipp er underlagt myndigheters ordning. Ingen klar prosjektstopper
- Det har vært laks i Kragerøvassdraget siden istiden og fram på 1600 tallet. Det er ikke innføring av noen ny art, men å bøte på stengsel som oppsto med industrialisering av vassdraget. Det er mulig at det bør lages en egen utredning knyttet til biologisk mangfold. Ingen klar prosjektstopper.
- Sykdomsrisiko: Dette har ikke vært problem så langt vi kjenner til i Sørlandselvene. En grundig risikovurdering hører med i en senere fase når man har valgt fiskemateriale/laksestamme for reetablering. Dersom man følger gjeldende regelverk skal ikke dette by på noen problemer. Det er allikevel opprettet kontakt med Veterinærinstituttet for å få en generell forhåndsuttalelse. Ingen klar prosjektstopper så langt
- Risiko i drikkevannsbasseng. Tidligere var det mye jordbruk og vannet var bra. Hvordan laks måtte forverre situasjonen er ikke avdekket, men Toke og Farsjøvannet har vært overbefolket uten at vannkvaliteten har vært dårlig. Det finnes allerede fisk i vassdraget og fisk er neppe noen problemstilling i forhold på kvalitet på ferdig prosessert drikkevann. Det er også bedt om en uttalelse fra Veterinærinstituttet på

denne problemstillingen. Mattilsyn kan også være rett instans. Ingen klar prosjektstopper.

- Avstemming blant grunneiere er greit å holde dersom det viser seg at det er mulig å gjennomføre et slikt prosjekt, før det er fastslått blir det bare å stemme over en ide. En avstemning om ikke avklarte muligheter blir lett fort på troen om dette lar seg gjennomføre. Først må vi avklare om det er mulig. Skagerak Kraft AS kjenner konsesjonsvilkårene godt og det er vel klargjort fra norske myndigheter hvordan beslutninger skal fattes.
- Gjeninnføring av laks og næringsutvikling. Næringsrapporten er klar, vi venter på lakserapporten. Driftsplanen vil avhenge av om det blir laks eller ikke. Den vil bli forskjellig og vi håper å kunne få til den når det måtte foreligge en beslutning om laks. Vi prøver så godt vi kan å gjøre ting riktig med en gang. Dette er neppe noen prosjektstopper. De har fått det til andre plasser. Og folk er fornøyde.
- Kost- Nytttevurdering. Etter konsesjonsvilkårene kan vi ikke se at grunneierne skal avgjøre dette. Derimot er regulantens ansvar for fiskevandring klart. Vi må heller ikke glemme ålen. Ikke kommer den opp og i liten grad ut. Her kunne det for eksempel være fordelaktig med noen enkle tiltak som våte matter for oppvandring. Fangst av utvandrende ål har vel vært omtrent 100% effektiv.
- Vurdering av tid og sted for fiske. Dette er kort beskrevet i NINA rapport 145 – 2006 og vil avhenge veldig av hvor godt de ulike oppgangsinnetningene fungerer. Det kan forventes noe senere fiskestart enn i elver uten hindringer. Dette vil ikke ha betydning for gytingen, ettersom den styres av vanntemperatur.
- Organiseringen av prosjektet har blitt litt endret fra to separate faggrupper til en felles prosjektgruppe som har rapportert til styret i grunneierlaget som er eier av prosjektet.
- Grunnen til at næringsrapporten ble skilt ut og fullført høsten 2012 var at Innovasjon Norges reglement i utgangspunktet ikke gir støtte til prosjekter som varer over 3 år. Innovasjon Norge hadde øremerket sin støtte til næringsutvikling, så denne delen av prosjektet ble da fullført og rapportert for seg selv. Selv om det er utarbeidet en selvstendig rapport for næringsutvikling vil elementer fra denne inngå som en del av flerbruksplan for Kragerøvassdraget. Kragerøvassdragetsgrunneierlag vil fortsette arbeidet knyttet til næringsutvikling selv om rapporten «Næringsutvikling i Kragerøvassdraget – en mulighetsstudie» er fullført og det er rapportert til Innovasjon Norge.

Næringsrapporten foreligger nå. Den er utarbeidet av landets ledende utmarksnæringsutviklere i Norskog. De har gått grundig og detaljert til verks og har levert en mulighetsstudie i tråd med våre ønsker. Hvorfor vi i styringsgruppa, hvor ingen besitter ledende kompetanse på utmarksbasert næringsutvikling, skulle overstyre fagfolk har vi litt vanskelig for å forstå. Men tilbakemeldinger fra folk i næringsutvikling er veldig god. Vi tror rapporten vil bli til stor nytte for videre arbeid og utvikling av distriktet.

Milepæler for de gjenstående hovedmomentene i prosjektet er som følger:

	Beskrivelse	Milepel/Dato
1	NINA – Opp og nedvandring	Feb 2013
2	Vet.inst. - Generell vurdering sykdomsrisiko	Mars 2013
3	NINA – Reetableringsstrategi	Mai 2013
4	Prosjekt samlerapport/beslutningsgrunnlag/flerbruksplan	Sept 2013

Dersom flere og grundigere undersøkelser enn de som nå allerede er igangsatt skal gjennomføres, må disse finansieres. Grunneierlaget har ikke midler til å kunne delta i en slik finansiering.

Vi takker for at Skagerak Kraft aksepterer utsettelsen, vi ber om forståelse for at vi ikke har så store mannskapsressurser å sette inn. Kragerøvassdragets Grunneierlag arbeider på ubetalt dugnadsbasis. Vi kommer til å være svært punktlig med rapportering i framtiden både Norskog og Grunneierlaget. Norskog har passet godt på bevilgede penger. Kvaliteten på utført arbeid synes å være høy. Vi har ikke oppfattet misnøye fra Skageraks side om prosjektets drift. Men vi beklager igjen rapporteringen som skal bli bedre.

Vi takker igjen Skararak Kraft AS v. Einar Tafjord og Magne Wraa for at de ønsker å bidra til fortgang i laks- og næringsprosjektet og et beslutningsunderlag av kvalitet for realisering av lakseprosjektet slik at riktig beslutning kan bli tatt.

Vi er også veldig glad for støtte fra politiske organer og allmenhet.

Vi har fått henstilling av Fylkesmannen om å orientere om prosjektet og vi er glade for det og ser fram til å møte Skagerak Kraft AS og øvrige bidragsyteres folk der. Møteinvitasjon vil bli sendt ut i nærmeste framtid.

Med Beste Hilsen

Leif Grønstad

Leder

Kragerøvassdragets Grunneierlag

Arne Larsen

Kasserer

Kopi til:

Fylkesmannen i Telemark
Telemark Fylkeskommune
Drangedal Kommune
Kragerø Kommune